



**УХВАЛА
ДРУГОЇ КОЛЕГІЇ СУДДІВ
ДРУГОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**

про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Полуянова Валерія Петровича щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих приписів частини другої статті 21 Закону України „Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування“, частини третьої статті 20 Закону України „Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування“ в редакції до внесення змін Законом України «Про внесення змін до Закону України „Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування“ щодо усунення дискримінації за колом платників»

Київ
14 січня 2026 року
№ 5-2(II)/2026

Справа № 3-243/2025(487/25)

Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України у такому складі:

Лемак Василь Васильович – головуючий,
Водянніков Олександр Юрійович – доповідач,
Юровська Галина Валентинівна,

розглянула на засіданні питання про відкриття конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Полуянова Валерія Петровича щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих приписів частини другої статті 21 Закону України „Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування“ від 9 липня 2003 року № 1058–IV (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., №№ 49–51, ст. 376) зі змінами, частини третьої статті 20 Закону України „Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування“ від 8 липня 2010 року № 2464–VI (Відомості Верховної Ради України, 2011 р., № 2–3, ст. 11) в редакції до внесення змін Законом України «Про внесення змін до Закону України „Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування“ щодо

усунення дискримінації за колом платників» від 13 травня 2020 року № 592–IX (Відомості Верховної Ради України, 2020 р., № 40, ст. 315).

Заслухавши суддю-доповідача Водяннікова О.Ю. та дослідивши матеріали справи, Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України

у с т а н о в и л а:

1. Суб'єкт права на конституційну скаргу – Полуянов Валерій Петрович (далі – Заявник) – звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням (вх. № 18/487 від 24 грудня 2025 року) перевірити на відповідність частині третій статті 22 Конституції України (конституційність) окремі приписи частини другої статті 21 Закону України „Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування“ від 9 липня 2003 року № 1058–IV зі змінами (далі – Закон № 1058), частину третю статті 20 Закону України „Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування“ від 8 липня 2010 року № 2464–VI (далі – Закон № 2464) в редакції до внесення змін Законом України «Про внесення змін до Закону України „Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування“ щодо усунення дискримінації за колом платників» від 13 травня 2020 року № 592–IX (далі – Закон № 592).

Частиною другою статті 21 Закону № 1058 встановлено, що „на кожную застраховану особу відкривається персональна електронна облікова картка, якій присвоюється унікальний номер електронної облікової картки“ (абзац перший); „унікальний номер електронної облікової картки формується автоматично шляхом додавання одиниці до останнього наявного унікального номера електронної облікової картки. Порядок та строки впровадження унікальних номерів електронних облікових карток застрахованих осіб, порядок ведення персональних електронних облікових карток визначаються Пенсійним фондом“ (абзац другий).

Частиною третьою статті 20 Закону № 2464 в редакції до внесення змін Законом № 592 було передбачено, що „на кожную застраховану особу заводиться персональна електронна облікова картка“, яка містить певні персоніфіковані відомості, зокрема „унікальний номер електронної облікової картки“.

2. Зі змісту конституційної скарги та долучених до неї матеріалів убачається таке.

Заявник є пенсіонером, перебуває на обліку в Головному управлінні Пенсійного фонду України в Харківській області (далі – Управління), якому призначено пенсію за вислугу років. Заявник наголошує, що він є православним християнином, релігійні переконання якого не дозволяють йому отримувати та використовувати унікальні номери замість прізвища, імені та по батькові.

У квітні 2019 року Заявник звернувся до начальника Управління з заявою, в якій через свої релігійні переконання просив анулювати цифровий номер, наданий його пенсійній справі, а також видалити персональні дані в базі персональних даних, електронних реєстрів, автоматизованих інформаційних систем збору, накопичення та оброблення даних; застосувати стосовно його „раніше встановлену форму обліку за загальним правилом структури фізичної особи прізвища, ім'я, по батькові“.

Листом від 6 травня 2019 року Управління відмовило Заявнику та повідомило, що оброблення персональних даних в частині нарахування та виплати пенсій військовослужбовцям здійснюється засобами централізованої підсистеми „Призначення та виплати пенсій деяким категоріям громадян“ інтегрованої комплексної інформаційної системи Пенсійного фонду України. Ця система забезпечує автоматизацію процесів призначення, перерахунку та виплати пенсій особам, звільненим з військової служби, та деяким іншим особам та є інструментом реалізації чинного законодавства України стосовно призначення, перерахунку та виплати пенсій зазначеним особам.

Заявник оскаржив відмову Управління до Харківського окружного адміністративного суду.

Харківський окружний адміністративний суд рішенням від 23 вересня 2019 року, залишеним без зміни постановою Другого апеляційного адміністративного суду від 11 грудня 2019 року, у задоволенні позову Заявнику відмовив, зазначивши, серед іншого, що номер облікової картки, як і номер пенсійної справи, присвоюється для забезпечення оброблення інформації в реєстрі застрахованих осіб для кожної застрахованої особи; порядок обліку застрахованих осіб встановлений законом та не може залежати чи змінюватися за бажанням окремого громадянина; номер облікової картки застрахованої особи використовується лише органами Пенсійного фонду України під час оброблення інформації щодо пенсійної справи; чинним законодавством України не передбачено, що застрахована особа має право відмовитися від такого номера.

Колегія суддів Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду постановою від 9 липня 2020 року касаційну скаргу Заявника залишила без задоволення, а рішення судів першої та апеляційної інстанцій у справі Заявника – без зміни. Своє рішення суд касаційної інстанції мотивував, зокрема, тим, що законодавством України не передбачено можливості ведення персоніфікованого обліку у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування застрахованих осіб лише за прізвищем, іменем та по батькові особи, яка через свої релігійні переконання не погоджується на створення стосовно її облікової картки з унікальним номером; порядок ведення персональної електронної облікової картки та надання їй унікального номера, що формується автоматично, встановлено чинним законодавством України, і Управління не має права не застосовувати норми чинного законодавства України у разі небажання застрахованої особи отримувати унікальний номер персональної електронної облікової картки під час її заведення.

2.1. Заявник твердить, що застосування судами оспорюваних приписів Закону № 1058, Закону № 2464 в редакції до внесення змін Законом № 592, „де

не передбачено жодних альтернативних способів обліку осіб, які через свої релігійні переконання не бажають отримувати унікальний номер облікової картки“, призводить до обмеження, звуження змісту та обсягу існуючих конституційних прав і свобод, „а також знищує традиційні правові норми про право на свободу світогляду та віросповідання“; „відсутність можливості врахування моїх релігійних поглядів порушує гарантоване Конституцією України право на свободу світогляду і віросповідання, оскільки держава фактично зобов’язує мене погодитися на присвоєння номера, який я не можу прийняти через релігійні переконання“.

2.2. У конституційній скарзі Заявник як причину пропущення тримісячного строку, визначеного пунктом 2 частини першої статті 77 Закону України „Про Конституційний Суд України“ для подання конституційної скарги, зазначив стан свого здоров’я.

3. Розв’язуючи питання щодо відкриття конституційного провадження у справі, Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України виходить із такого.

3.1. Згідно зі статтею 77 Закону України „Про Конституційний Суд України“ конституційна скарга є прийнятною за умов її відповідності вимогам, визначеним статтями 55, 56 цього закону, та якщо з дня набрання законної сили остаточним судовим рішенням, у якому застосовано закон України (його окремі приписи), сплинуло не більше трьох місяців (абзац перший, пункт 2 частини першої); як виняток, конституційна скарга може бути прийнята поза межами вимог, установлених пунктом 2 частини першої цієї статті, якщо Конституційний Суд України визнає її розгляд потрібним із мотивів суспільного інтересу (частина друга); якщо суб’єкт права на конституційну скаргу пропустив строк подання конституційної скарги у зв’язку з тим, що не мав повного тексту

судового рішення, він має право висловити в конституційній скарзі клопотання про поновлення пропущеного строку (частина третя).

3.2. Остаточне судове рішення у справі Заявника – постанова колегії суддів Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду від 9 липня 2020 року – набрало законної сили 9 липня 2020 року, а з конституційною скаргою до Конституційного Суду України Заявник звернувся 2 грудня 2025 року, тобто поза межами встановленого пунктом 2 частини першої статті 77 Закону України „Про Конституційний Суд України“ строку для подання конституційної скарги.

Частина третя статті 77 Закону України „Про Конституційний Суд України“ безпосередньо пов’язує можливість поновлення пропущеного строку звернення з конституційною скаргою з такою обставиною, як відсутність повного тексту судового рішення, і за наявності висловленого в конституційній скарзі відповідного клопотання.

На підставі системного тлумачення приписів Закону України „Про Конституційний Суд України“ та Конституції України, ураховуючи пріоритетну мету забезпечення дієвості індивідуального доступу особи до конституційного судочинства, Другий сенат Конституційного Суду України виснував, що Конституційний Суд України не обмежений виключно приписами частини третьої статті 77 Закону України „Про Конституційний Суд України“ та може поновити пропущений строк звернення з конституційною скаргою і з інших підстав [абзац сьомий підпункту 3.1.3 підпункту 3.1 пункту 3 мотивувальної частини Ухвали від 17 вересня 2025 року № 29-у(II)/2025].

Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України виходить із того, що можливість поновлення пропущеного строку звернення з конституційною скаргою з підстав, що відрізняються від передбачених частиною третьою статті 77 Закону України „Про Конституційний Суд України“, не є необмеженою та має тлумачитися у взаємозв’язку з базовою процесуальною

передумовою індивідуального доступу до конституційного судочинства. Принцип *in dubio pro homine*, який застосовується для найбільш сприятливого для людини тлумачення закону, не може застосовуватися у спосіб, що ігнорує чітко сформульований законодавчий припис щодо строків звернення до Конституційного Суду України.

Заявник, посилаючись на стан свого здоров'я як на причину пропущення тримісячного строку для подання конституційної скарги, не навів жодних доказів чи пояснень того, що саме ця причина вплинула на суттєве порушення ним строку звернення до Конституційного Суду України з конституційною скаргою.

Під час розгляду цієї справи Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України констатувала, що Заявник звернувся з конституційною скаргою з суттєвим порушенням строку, встановленого пунктом 2 частини першої статті 77 Закону України „Про Конституційний Суд України“, оскільки з дня набрання законної сили остаточним судовим рішенням у справі Заявника і днем звернення до Конституційного Суду України з цією конституційною скаргою сплинуло понад п'ять років, та дійшла висновку про те, що пропущений Заявником строк подання конституційної скарги не підлягає поновленню.

Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України також зазначає, що з аналізу матеріалів справи Заявника випливає, що немає підстав для поновлення пропущеного Заявником строку звернення до Конституційного Суду України відповідно до частини другої статті 77 Закону України „Про Конституційний Суд України“.

Наведене є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у справі згідно з пунктом 4 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – неприйнятність конституційної скарги.

Ураховуючи викладене та керуючись статтями 147, 151¹, 153 Конституції України, на підставі статей 7, 32, 37, 50, 55, 56, 58, 62, 77, 83, 86 Закону України „Про Конституційний Суд України“, відповідно до § 45, § 56 Регламенту

Конституційного Суду України Друга колегія суддів Другого сенату
Конституційного Суду України

п о с т а н о в и л а :

1. Відмовити у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Полуянова Валерія Петровича щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих приписів частини другої статті 21 Закону України „Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування“ від 9 липня 2003 року № 1058–IV зі змінами, частини третьої статті 20 Закону України „Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування“ від 8 липня 2010 року № 2464–VI в редакції до внесення змін Законом України «Про внесення змін до Закону України „Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування“ щодо усунення дискримінації за колом платників» від 13 травня 2020 року № 592–IX на підставі пункту 4 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – неприйнятність конституційної скарги.

2. Ухвала Другої колегії суддів Другого сенату Конституційного Суду України є остаточною.



**ДРУГА КОЛЕГІЯ СУДДІВ
ДРУГОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**